

3. Лобода Н.С. Оценка влияния атмосферных процессов Северной Атлантики на формирование полей годового стока рек // Український гідрометеорологічний журнал ОДЕКУ. – 2008. – № 3 – С. 167-177.

4. Climate Prediction Center Monitoring and Data: Oceanic & Atmospheric Data-Scandinavia (SCAND) pattern [Електронний ресурс]: <http://www.cpc.ncep.noaa.gov/data/teledoc/scand.shtml> – Назва з екрану.

5. Куза А.М. Атмосферна циркуляція, як чинник льодового режиму на річках України / А.М. Куза, Н.С. Лобода // тези доповідей Міжнародної наукової конференції студентів та молодих вчених «Актуальні проблеми сучасної гідрометеорології» – Одеса: ОДЕКУ, 2012. – С. 90-91.

Мішалова К.М.

аспірант,

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПРОСТІР В РОБОТАХ АНРІ ЛЕФЕВРА

Не можливо, розглядаючи урбанізовані території та досліджуючи географічний простір, не згадати про вклад філософів. Зокрема, слід звернути особливу увагу на роботи відомого французького філософа, соціолога, теоретика неомарксизму, автора концепції «права на місто» та автора поняття «спатіалізація» Анрі Лефевра: «дійсно важливим є те, що розуміння простору та формування нашого уявлення про нього є елементом нашого існування, оскільки ми є соціум, що населяє простір».

В своїх працях філософ акцентував увагу саме на останньому – на спатіалізації. За визначенням, це просторова форма, в якій відтворена соціальна активність та матеріальна культура населеного пункту. За Фуко, саме процес спатіалізації призводить до утворення культурних форм найрізноманітніших масштабів. Такими формами можуть слугувати навіть геополітичні відносини держав, виражені в просторовому сенсі.

Процес спатіалізації – це продукт боротьби за сутісний зміст, оцінку та репутацію місцевості. Цей процес також має непостійний характер, оскільки відображає просторовий порядок та залежить від часової актуальності. Анрі Бергсон одного разу підмітив, що ми говоримо про час, так само, як і про простір: це минуле, що лишається позаду, а попереду – майбутнє, яке нам не відоме. Дійсно, минуле ми бачимо в нашому просторі – старі будівлі, давня архітектура, самобутній дизайн приміщень. Та що буде в майбутньому – лише наші уявлення, так само відносні, як і наші враження про час.

Яскравим прикладом спатіалізації є стереотипізація місцевості. Це означає, що географічний об'єкт (гора чи рівнина) може сприйматися в якості елемента національної чи культурної ідентифікації народу. Простіше кажучи, вулиця, де розташовано урядові будівлі може підсвідомо ідентифікуватися як частина урядового простору та уряду в цілому.

В обох роботах, «Вживання капіталізму» та «Виробництво простору», Анрі Лефевр використовує поняття «виробництва простору». Тобто, той простір, що існує довкола нас є нічим іншим, як відображенням тих соціоекономічних умов, що передували створенню цього самого простору. На прикладі, це виглядає як розподілення капіталів та благ соціуму та вкладення їх у створення простору, тобто його виробництво.

Своєрідними «виробниками» простору Анрі Лефевр вважає архітекторів, будівельників, планувальників, вчених та художників. «Споживачем» простору є соціум. Але автор ставить наступне питання – чи використовуємо ми соціальний простір на повну міру? В його роботах можна побачити і відповідь філософа – ні, не використовуємо. Тому, наступним рівнем дослідження стає поняття «права на місто».

Тут автор висуває теорію, згідно з якою простір – результат соціального виробництва, а не тільки обраних груп. Основний постулат заключається в тому, що соціальний простір є соціальним продуктом і є яскравим прикладом соціальних взаємовідносин людей певного часу.

Роботи, що були видані Анрі Лефевром в 1974 році дали поштовх до бурхливих дискусій. Знайшлося чимало послідовників, але не менше й тих, хто виступає проти такої теорії. Серед прихильників Анрі Лефевра такі відомі географи та філософи, соціологи як Девід Харві, Едвард Содж, Долорес Хейден та ін. Серед противників особливо виділяються Мануель Кастельс та Тім Анвін. Свої думки з цього приводу вони представили загалу в якості наукових робіт, що підтримують, або засуджують думку Анрі Лефевра.

«Виробництво простору» – це не загальна теорія простору. Це роздуми та висновки автора на тему базових проблем оточуючого середовища, що лежать на поверхні досліджень багатьох сучасних авторів у тому числі. Спроби авторів, географів, філософів описати простір як такий не мали успіху, оскільки уявлення відрізнялися кардинально протилежно. Сутність розуміння простору не в описі фізико-географічних елементів планети, таких як ріки, гори, пустелі, будівля, дороги тощо, а в тому, щоб зрозуміти, що таке простір довкола нас та як ми його розуміємо.

Список використаних джерел:

1. Лефевр А. Социальное пространство // Неприкосновенный запас, 2010, № 2(70).
2. Харви Д. Городской опыт // Социологические прогулки, Оксфорд, 1989.
3. Лефевр А. Введение в современность. Прелюдия первая. Об иронии, майевтике и истории / Пер. с франц. С. Б. Рындина // «Неприкосновенный запас» 2012, № 2(82).
4. Лефевр А. Введение в современность. Прелюдия шестая. Творческий радикализм как коммунизм вкуса. Об иронии, майевтике и истории.
5. Лефевр А. Производство пространства / пер. с франц. Стаф Ирина // Издательство: Strelka Press 2015.